

Niamuno Sargas

broliams Lietuvininkams žines pranešas.

„Niamuno Sargas“

Tilžeje, kas ketvergą išdūdamas, kaštija prie arcizausio pušto ar per gromatneši apsteliutas ant bertainio meto 50 peningui, su prinešimu į namus 65 peningius. Ir pati laitrafczjo išleistuve Tilžeje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute, priima apsteliawimus arba išsirašymus.

**Wernai mylestim cecorystę,
Draſei užtarſim lietuwystę!**

Apsakymai

i „Niamuno Sarga“ iſtatomieſie kaſtija po 10 peningiu už koſną ſmulteis raſtais išſpausta eilute ir yra ſio laitrafczjo išleistuweje priimami. — Gromatas ir rantrafczjus del laitrafczjo ſumcziamus priima redytuwe Tilžeje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute.

1. num.

Tilžeje, 1. januwariju 1887.

2. metas.

Sweiki naujus metus sulauke!

Žodis i ſkaitytojus.

Jau ilga walaſanda praſoko, kad „Niamuno Sargas“ nepaſirode ant ſweto. Tulasis dywysis ſitą laiſtą indamas į rankas, ir jį užgaus klaufymas: Kaip tai dedaſi? Iſeina dabar naujas lietuwifkas laitrafczjis „Garſu“ wadinamas, per mēneſį kartą. Bet Prufu Lietuwininkams, neturintiems dabar nei wieną tikrą lietuwifką laitrafczjį, tai nepaſanka, ir jie meilija, kad „Garſas“ iſeitu per nedelę nors kartą. Iđant ponui Jankui, ant kurio kaſtu „Garſas“ iſeina, butu galima jį kas nedelę iſleisti, paſiſulhyjo knigu ſpaufstuwē Weyerio & Arnoldto del „Garſo“ iſdawimo puſę kaſtu prideti, arba jei ne kitaip, „Garſą“ wiſai ſawo kaſtomis iſdūti. Nezinoma del koſiu prieſaſczju ponas Jankus ant to neſutiko. Jis ketina iſleisti „Garſą“ ir toliaus tik kartą per mēneſį. Noredama iſpildyti weljimus muſu Lietuwininku wirſuje mineta ſpaufstuwē iſdūda dabar nedelinę laitrafczjį paſiſtamo wardo „Niamuno Sargas“.

Koſnas numeris „Niamuno Sarga“ praneſ wieną ižanginį ſtraipsnį, užtariantį reikalus ir weikalus muſu gimines ir po draugei iſreikſkiantį kitus ſwarbius polytiſkus klaufymus. Po tam raſis koſname numeryje raſtas iſ bile koſio moſſlu ſtyriaus, ar tai iſ noturos (prigimties), ar iſ žemes apraſymo ar kitko. Taip jau bus patalpitos wiſokios naujynos iſ muſu mielos Lietuwos kaip ir iſ wiſu kitu ſweto kraſtu ir bus praneſta apie ſuſirodijimus cecoryſtes ir karalyſtes ſaimo. Wiſkas tas wiſdūs be jokio partijos prižiurejimo, tik wien pagal aſtriauſią teiſybę ir ant pamato zoſano.

Wiſokia žinė, ſtukos kampelis, gromatnyczia, turgaus prefios iſ Tilžes ir Karaliaucziaus, rubliu kurſas, malku pardawimai ir kiti tam lygus daſykai ras „Niamuno Sarge“ ſaw wietą.

Koſname numeryje bus randamas nau dingas papaſaſojimas ar tai ilgeſnios ar trumpesnios itaſpos. Szime numeryje pradejome talpiti raſtą: „Wargai dwieju

iſejunu Amerikoje.“ Szis raſtas iſrodo mums graudingu budu wargus dwieju Lietuwininku iſejusiu į Ameriką, jieſkoti ten ſaw dūnos. Wiſlyju kad ir muſu ſkaitytojams kitas paſaſojimas tiks.

„Niamuno Sargas“ dūs placzias žines apie weikimus lietuwifkos draugyſtes „Byrutes“.

„Niamuno Sargas“ tyredamas tarp ſawo draugraſeju ſaunų burelį moſitu Lietuwininku gales lengwei iſpildyti ſawo pažadėjimus ir paſlužyti garbingiems ſkaitytojams pagal juu weljimus. Jam to del nereikes imti wiſtą iſ moſifkos kalbos ir lietuwifkai pergulditi. Kaip koſnas perſiliudys, muſu laitrafczjis tik wien originaliſkus raſtus tures, tai yra Lietuwininkams ipaczei ſurafytus; per tai gales buti tikru lietuwifku laitrafczju.

„Niamuno Sargas“ eis pagal ſaw czion padetą dawada. Mes tikime, jog atgabes nauda, laukydamas brolius Lietuwininkus; jiems parodys kelią gyvenime ir ſu

Wargai dwieju iſejunu Amerikoje.

Paraſe Sentus.

I.

Ant marin. Dumojimas. Wetra. Krantas.

Ten gerai, tur muſu nera.

Per placzias mariu wilnis plaufę, ſiubūdamasi, woliſkas garlaimis iſ Amburko į Naują Jorką.

Keturias dienas jau buvo kelionė, o antra diena jau, kaip pralenkęs žalius krantus Jrlandijos, iſplaufę ant mariu lygumos. Nū akruo, kaip tik akyſ galėjo užmatyti, wiſur matoma buvo žaſwa ir ruſwa lyguma; wienur lyg ſuarta į wagas ir lyſwes, kitur apdengta putomis; wiſa rodoſi ſiubawoſi ir jū toliaus, jū labiaus jūdawo ir wienyjoſi ſu dangumi ir baltais debefeſeis.

Debefeſs tie buvo matomi ir wandenyje, ir gražei ten buvo matomas jūſwas ſeſelis laiwo. Pirmgalis laiwo buvo atkreiptas į walarus. Laiwas tai rebždinofis ant wilnies, tai grimzdo į gelmę, rodoſi ſtegdawo, tarpais wiſai nykdawo, o tarpais wēl iſkildawo ant wilnies taip, kad net dugnas budawo matyti, o ſiubinoſi wiſ toliaus.

Wilnis tjo prieſais jam, o jis jai, ir raife ją ſawo krutine. Paſtui jo tieſei net baiſus žaltys baltas wiefſelis apſiputojusio wandens. Reliatas pauſczju leſe paſtui laiwo ir ſukawo po orą kaip lietuwifkos pempes.

Plaukti buvo pawėjui, tai laiwas tjo tik puſgariu, o į tą wietą buvo užtraukti žeglei. Bagada wiſ rodoſi tjo gražyn; daigtais tarp debesiu buvo matyti melſwa dangaus. Nū laiwo, kaip laiwas iſplaufę iſ Amburko, wiſ buvo wējūta; wejas putē tieſiog iſ rytu, bet nebuwo ſmarfus, o tarpais ir wiſai nuſtodawo: tada žeglei ſmukdawo žemyn, o paſtui wēl puſdawoſi net gusei gulbiu. Matrozai, apſiredę į trumpus, labai aptrauktus drabužius, tempę apatingę wirwę didžiojo ſtiebo ir rēlawo garſei „Ho—ho—o!“ o rēlawimas ju maiſeſi ſu cypimu ſwilpyniu ir ſunkiu kwepawimu kamino, iſ kurio ritofis kamūlei jūdudumu.

Gausdami pagadą, keliauninkai iſejo ant wirſaus laiwo. Ant paſturgalio buvo matyti jūdūſe rubūſe ſu ſtribelėmis keliauninkai pirmos kliaſos, o ant pirmgalio buvo ſurinkimas wiſokių žmonių.

Wieni ſėdėjo, ruſkdami pypkes, kiti gulėjo, o kiti paſirēmę žiurejo į wandenį; buwo ir kelios moteriſkes ſu waitais. Reliatas jaunū wyru waitfczjojo nū pirmgalio iki paſturgalui, ſwyrynėdamu tankei; tie dainawo „Wo iſt das deutſche Vaterland?“ (kur yra Wofieczju tēwiſtė?), ir rodoſi miſlyjo, kad tos tēwiſtes nekad jau nepamatys. . . bet wiſ tik buwo linſmi. Tarp wiſu žmonių dwieji buwo liudniauſi ir lyg aſfirtai nū kitu: ſenas jau wyras ir jauna mergina. Abu neſuprato woliſkai, ir del to buwo ſaw wieni, norins tarp daugio, bet ſwetimu. Kas per wienu jūdū? Koſnas iſ ſykio butu pažinęs: buwo tai Lietuwininkai.

Žmogus wadinoſi Lauras, o mergina Patronė buwo jo dukte. Plaufę jūdū į Ameriką, ir dar tik pirmą ſykį atſiwožyjo iſliti ant wirſaus. Wargingi ju weidai rožyjo ir baimę, ir dywg. Iſſigandufiomis akimis žiurejo tai į bendrus ſawo kelionės, tai į matrozus, tai į laiwo, tai į kamink, tai į baiſes wilnis wandens, kurios mētē ſmotus putu augſcziaus ſonu laiwo. Iſ baiſmės neſnėtėjo nei tarp ſawęs. Lauras laiteſi ju

meile priekš prigimtā kalbā izvērs jiem do-
rybē ir meilē i artinā. Tā wieno daigto
reikia, butent kad brolei Lietuwiniškai nesi-
gailētu tu 50 piningeliu ant bertainio meto,
ir kožnas saw apstisteliātu „Niamuno Sargā.“
Turedami uztenkanti skaitliu skaittoju, is-
leisime „Niamuno Sargā“ du kartu per
nedeļē.

Tikēdami, jog brolei Lietuwiniškai leng-
wei persiliudys apie naudingumā musu uz-
sienimo, jī pagal istangā spēls rupidami
patys apie isplatiniumā „Niamuno Sargo“.
Dangistafis Diēwas težegnoja musu
darbā.

„Niamuno Sargo“ redytuvē.

Ernestas Weyeris.

Reik wienybēs.

O Lietuwa, motynē,
Kaip-gi liusta girdis mano,
Kad tawo tikri waitēlei
Apie tawē nešmano!
Kaip-gi liudna aplinkybē*),
Dyg kad ufanos užējo;
Wišur migla ir tamsybē,
Nēra saulēs, nēra wējo.
Nēra saulēs apšwietimo,
Nēs jos priekšai**) neprileidžia;
Nēra wējo izwēpimo,
Nēs ko kito žmonēs geidžia.
O tēwynē, o Lietuwa,
Tawo wis malonē nyksta!
Kur mylējo, tie supuwo;
Kur nekenczia, tie jau dygsta.
Wišur kalta mus' isplybē,
Pagalys wiršumi eina.
Tures buti jo teisybē;
Nēs wienybē nesueina.
Pagalys du galu turi;
Zdant sylos tief turēcian!
Ezotēs aš i priekšu burī
Išpert nugaras galēcian.

Mumis sūžinē užgauna,
Kad-gi taipo negal buti:
„Nēs kas su šoble kariauna,
Tas nū šobles turi žuti.“

At, mums proto, mokšo reikia,
Kad Lietuwā išganyti.
Tie kur stumdo, muš ir keikia,
Negales to padaryti.

Musu sylos yr mummyse***)

Mus' galybē yr sawyje,
Jei pats žmogus nedarysi,
Negelbēs Jėzus, Marija.

Brolei, reikia mums wienybēs,
Pamylėtine wiens kita!
Prie malonēs ir teisybēs
Bus Lietuwa išganyta.

Kas yr kalgas — dowanoti,
Kas yr mulkiu†) — pamokiti,
Bėdnam reik pagalbā dūti,
O wienybē wis atmīti.

Kaip-gi artinā aš myliu,
Kaip-gi bėdng aš bučiūju
Gicziau ir už žinto myliu,
Kad jī pastatyt' ant koju!

Wyrāi, wiši taip darykim,
Pamylėkim brolis broli
Katriems pykom, tiems nepykim,
Bus nū mus' nelaimē toli.

Muzikas.

*) Aplinkybē, wot. Umstand. — **) Priekšai, prieki-
nintai. — ***) Mummyse, mummyse. — †) Mulkiš, bėdnamis.

Iš prigimties (noturos) mokslu.

1. Wandū ir jo atmainos.

Rašo Kadagys.

Ar yra kas matęs, kad be debesies bent wienas
lytaus lašas takstretētū ant žemės? Dyja tik ufa-
natoje, kad dangus debesiū apgultas esti; — at-
siena, lytus warma iš debesiū. O jog lytus ne
kas kitas yra, kaip tik wandens lašai, to dėl
geistinas daigtas žinoti, iš kur randasi wandū
ant dangaus ir kas tai yra debesių, iš kuriu
wandū laša ant žemės.

Žmonės, nepratusieji išgilinti i tai, ką aplink
sawę mato, žako, bui wandū istisai tēgs ant dan-

gaus ir kartkarczius krintas ant žemės. Nors
mažumā pamatę, tokie žmonės suprastu, tai ne-
galint buti teisybē; nēs jeigu istisai wandū iš
dangaus kristu ant žemės, tai turētū ano kumet
nors ten pritrūkti o tū tarpu žemē jau wisišlai
butu jis paslandinęs. Teisybē, wandū iš dangaus
krinta ant žemės, bet už tatau ant dangaus jis
ne iš kur kitur imasi, kaip tik nū žemės.

Britirta yra, jog nulaistytame pūde paliktas
wandū, per keliatą dienu neprieinamas ir nejudi-
namas, nusenta arba wisai išnyksta. Kur-gi jis
dingsta? Juk nēkas nemugeria nei išlieja, ir
wandens nebeliekta. Nesusestu juk jis i pūdā,
kadangi wandū per laistą nepersestu. Atsiena,
nēkas daugiaus negalėjo su wandenimi klotiesi,
kaip tik, kad jis i orā išgarawo.

Jei pūdas bus padėtas šilimoje, ant saulės,
tada wandū daug greicziaus pranyks, ne kaip
šaltėje jam tēant. Taipogi šperiaus išdžiūna
wandū wasaroje, ne kaip žiemoje, weikšaus ant
ugnies, ne kaip po sūlu.

Iš to pasirodē, jog kū šilcziaus, tū greicziaus
wandū pranyksta i orā. Wandū keliāsi i orā nū
šilimos. Šilimoje weikšaus skiriasi nū wandens
mažutelei neregimi lašelei ir atšistyrē skrajoja saw
po orā.

Ne tik iš musu ryku išgarūja wandū
nū šilimos; išgarūja jis lygia dalimi iš
pelkiu, upiu, ežeru ir didžiū juriu; išgarūja
taip jau ir iš wisokiū daigtu, kuriūse tik randasi
wandū. Jau wiša žemē ir oras aplink jū tur
šilimos; wišur yra šilima, tik wienur jos daugiaus,
kitur-gi mažiaus, kadangi saulės šisti spindulei
wišur užėina. Iš wišur, kur tik šilima susiduria
su wandeniu, kista daugybēs mažiausiu nematomu
wandens lašuku, ir tie lašelei keliāsi i padanges.

Pasikeltime kartu ir mes sawo mišlyje ir pa-
žiūrėtume, kas tikis toliaus su atšilusiejs laše-
leis, arba kitaip sakant, kas klosis su wandenimis
garu, filusiu iš wandens, — taip yra wadinami
ant nematomi wandens lašukai.

Atsiminę kokių-nors upės ar prudo (ežero)
koto, atmename, jog wēšiam orui tēant, kaip antai
rytais ir wasarais per wasarą ir kauras dienas
per pawasari ir rudenį, ant wandens kaba balta

wiena ranta už turēkles, o su kita už kėpurēs,
kad jos wējas nenumestū; o Patronē laisēsi už
kėwo, ir kiel sykiu laiwas paswirdawo ant šono,
tief sykiu jī drucziaus glauzdawosi prie kėwo,
niksiwodama iš baimēs. Paslui senis atsiliepē:

— Patronē!

— Rā?

— Ar matai?

— Matau.

— Ar dywyjieji?

— Dywyjūsi.

Bet ir senis, ir mergina daugiaus bijojosi,
ne kaip dywyjosi. Laimē dar ju, kad wilnys
mažinosi, wējas nustojo, o pro debesiū prašwito
saulē. Kai pamatē mielā saulelę, sloga nusmuko
nū girdies, nēs pamislyjo saw, kad jī lygei tolia
Rėžiūsiūse, kur Niamunas plaufē. Wisas dėl
jūdwojeju buwo swetima ir nepažistama, tik tas
ritinys saulelēs, jos ausfinei spindulei ir tas
dangus nusidawē žiendwiew senu draugu ir apėkumu.

Tūmi tarpu marēs wisai išsilygino; žeglei
nusmuko; atsiliepē šwilypnē kapitono, ir matrozai
šoko žeglius rangiti. Matydami tief žmoniū,
bėgiojancziū, lyg worus, po orā, ties bedugne
mariū giluma, Lauras su Patrone wēl buwo
baimėje.

— Musu waitinai taip nepadarytu — atsi-
liepē senis.

— Kad Wokiecziū ilipo tai ir Juras iliptu,
atsakē Patronē.

Katras Jurgis? Ramonaitis?

Kur taw Ramonaitis; sakau Damušis, arkli-
ninkas.

Jis yra miklus, bet tu nelauž saw galwā
apie jī; tu nepriguli jam, o jis taw. Tu wa-
žiūji buti pone, o jis kaip buwo arklininku, taip
ir pasiliks.

— Jis juk ir už tur

— Tur, bet R žiūtiūse.

Patronē nėko neatfakē, tik pamislyjo saw, kad
kas kam žadēta, tai tas tam ir tēls, ir atšidu-
sejo sunkēi. Žeglei tūmi tarpu buwo wisai
nuimti. Siubawimas jau paliowē suwis, ir toli
wandū rodēsi wisai šwelnus ir bewēk melswas.
Iš po lubu wis šwėžus žmonēs lino ant
wiršaus: bernai, burai, Wokiecziū, dyfa-
dūnei ir walkiozai iš wisokiū mēstu, kurie
waziawo i Amerikā jieškoti ne darbo, bet laimēs.
Pulkai maišēsi ant lubu, tai Lauras su mergina,
nenorėdamu līsti bile kam i akis, atšidēdo ant
pundo wirwiū patime kampe pirngalio.

Tėti! ar dar ilgai waziūsiwa per wandeni?
Klausē Patronē.

— Bene aš žinau. Ko tik paklausi, nēkas
taw neatfakys kaip katalikas.

— Tai kaip-gi mudu Amerikoje susišnekesiwa?

— Ar taw nēfakē, kad ten musiškiū žmoniū
daugybē yra?

— Tėti!

— Rā?

— Dywas tai dywas, bet wis tik Rėžiūsiūse
buwo gerians.

— Nenėkš bereikalo.

Po walandos wienok Lauras pritārē, bui
šnefėdamas sawyje: — wālē Diemo!
Merginai pilnos akys ašaru pasidārē, ir abudu
pradėjo mislyti apie Rėžiūkus. Lauras mislyjo,
ko jis waziawo i Amerikā ir kas buwo, kad jis
waziawo. Kaip tai atsitiko? Tai jau pusmetis,
kaip jam buwo užēmē karwē iš dobilu. Būras,
kurs užēmē, norėjo tris rublius už iškadā. Lau-
ras priekšinosi užmokėti. Apstūmē i sudā. Prowa
greitai nepasibaigē. Paikšadytas geidē jau ne tik
už iškadā, bet ir už pawarā, o tas kaktos kasdien
didinosi. Lauras wis priekšinosi, nēs gaila jam
buwo pinigū. Prowa jau kaktawo jam ne ma-
žai, kaktas didinosi ir dar ant galo pagalios
prowā pagaryjo. Už karwē jau Diēwas žino
kiel prigulejo, o kad neturėjo pinigū, tai par-
dawē jam arklį, o patį už priekšgynyštā uždarē i
kalinį. Lauras raitēs kaip žaltys: tūmi tarpu
priėjo ir rugpiūtē, o nebuwo dėl darbo nei žmo-
gaus, nei gwyūlio; susiwelinio su suwėžimu, paslui
prasidėjo lytus, jawai sudygo pėdūse; tada pa-
mislyjo saw, kad už mažā iškadā dobiliūse prazuwo
tief pinigū, keliatas gwyūliu, wišo meto waisius,
ir kad pawasaryje su mergina kiba žemē griauš
ar ubaganti eis. O kad priekš tai buwo būras
turtingas ir gerai gawpadorawo, tai dabar jī
apēmē baijus neramumas ir pradėjo gerti. Kar-
cziamoje pasipazino su wienu Wokiecziū, kurs
rodēsi linus po kaimus pirkinėjo, o iš tikruju tai
žmonės wislojo i Amerikā. Wokietis jam pasa-

migla (duja). Migla regimai paeina nū wandens, ir tai tokiu tarpu anie smulkintelei lašelei, kurie nū pilimos iš wandens pasifėlė ir buwo tofie maži, kad mes ju nematėme, dabar nū šalčio wienas su kitu susiartino, susibėgo į didešnius lašukus ir pasidarė matomi kaip migla (duja). Šitai trumpai sakant, kaip pirma wandū nū pilimos persimainė į nesuregingą garg, taip dabar priešingai garas nū šalčio atgal wirsta į didešnius matomus wandens lašelius arba miglą.

Taip tai šalčioje garas iš wandens tū susirenka į miglą. Migla ar atgal krinta ant žemės, arba wėl keliai augstyn į orą. Augštai įwairėi (wisaip) klojasi su taje migla: jei tenai ganėtinai yra šilta, šilčiaus ne kaip ant žemės paviršio, tada migla išsiblaško wėl į nesuregimus lašelius, t. e. į nematoma garg; jeigu aukštai šalta, tada migla susirenka ten wirstuje musu galwu ir tūmet wadiname ją debesimi. Atsieina, debesis yra migla arba rufas, kurs augštai ore bangūja. Rasi kam toktai rodoši melais; tepasiklausie tada tofiai žmoniu, kurie yra buwę ant augstu kalnu, norint ant musu Szatrijos*). Stow žmogus apaczioje kalno ir wirstuje sawęs mato debesis šliaužiant pagal kalno wirstuį į dwi dalį persifurusias. Tegul jako, eisiu ant kalno, arti pažiurešiu debesį, kaip ji išweizd. Lipa, lipa ir belipdamas įeina į paprastą miglą, kolia ant prudu matytiesi. Sugrįžęs apacziona wėl mato wirstuį sawęs tą pacią debesį. Kas arti buwo migla, tai iš tolo tolo išžiuri debesimi: kaip jau debesis ne kas kita yra, kaip tik migla padangėje susitwentusi.

Newien šalčioje, miglai į padanges pasifulus, tesidaro debesis. Darosi anos taip jau ir iš tu nesuregimu lašeliu, iš garo nū wandens kilusio šilčioje, pagalians ir kaitėtoje. Sakime, jog nesuregimas garas keliai augstyn į orą, o keliai dėl to, kad jis už orą yra lengwesnis. Tū tarpu jų augstyn, jų oras šaltyn. Žino apie tai žmonės labai gerai, kadangi ne syki yra laipioję ant augstu, labai augstu kalnu ir jutę, kaip jų aug-

*) Augstas kalnas — pagal musu krašto pažvilgi — anapas rubežiaus, Žemaitiūse.

tojo stebuklus apie Ameriką. Žemės žadėjo dyktai tiek, kiek wistūse Režiūfūse nebuwo, ir su pilais, ir su lankomis, o žmogui ne kaip akyš žibėjo. Tiesio ir netiesio į tiesą šneku Wokiecziū, bet su Wokiecziū drauge ghrė ir žydas; ir pasakojo, kad ten waldžia žemės kožnam dūda tiek, kiek tik kas waldyti ištengia (o žydas žinojo apie tą wiską nū sawo posunio, kurs buwo Amerikoje). Pats Wokiecziū rodydavo tokius pinigus, kokiū ne tik būrai, bet ir ponu akyš nematė. Gundė, gundė ir ant galo prigundė. Ko jis ezion dar ilgiaus tur buti? Žuk už mažmoži prazuwo tiek, kad galina butu berna nusamdyti ir išmaityti; ar lauks, kol wiskas prazus ir paėmęs knipelį su krepšiu eis pas bažnyčią rėkauti „Antanai šwentas, but palaimintas!“ . . . Pamišlyjo, su Wokiecziū delnomis priplojo, iki šwentam Mikolui išsipardawę, paėmę drauge dukterį ir štai dabar plaukė į Ameriką.

Bet jau kelionė nebuwo tofia smagi, kaip jis mislyjo. Amburke jūdu jau gražei apczystyjo iš pinigų, o laime buwo drauge su wiskais wienoje štylėje po lubomis. Siubawimas laimo ir begalinis platumas mariu gązdino jūdu abudu. Jis negalėjo suprašti nėso, ir jo nėkas nesuprato. Mėtė jiendwiem kaip kokiū daigtū, stumdydawo, spardydamo wisi kaip atmenį šale kelio; Wokiecziū jūfesi iš jūdwieju. Per pietus, kada kožnas lįzdawo su indais pas kuforių, kurs dalinedawo walgi, jūdu wis budawo pasfutiniu, taip kad tanki ir badą kėsti bandydawo. Buwo jam laime

štyn, jų darosi wėsyn, tai jog ne kartą tinkasi, kad kalno apaczioje kaitringiausią wafara, o wirstuį sniegas nėkad netirpstas.

Sztai jei musas garas pakils į toki augštį, kur oras numanomus randasi šaltesnis už ant žemės esantį, tada nū šalčio tur garas susirinkti į tirstą matomą miglą. O kad kita migla yra augštai ant musu, dėl to tai ją wadiname debesimi.

Taip tai debesis susitaiso ar iš miglos augstyn susifusios, arba iš wandens garu, kurie augštai ore nū šalčio į miglą pawirto. — Wirstuį susirinkusios swajoja debesis po padanges. Gan kartais twylo ramei ant musu galwu, gan wėjas daužosi su jomis warydamas anas ten-tolyn nū wietos, kame yra susitaisiusios, išblaskydamas arba siausdamas jas kruwona. O tū tarpu saules šiltis wienu-wien kaitina wandenį, nū daigto iš wandens garas traukia į orą, wirsta į miglą ir debesis. Kas kartą pribywa debesiū daugiaus, pakol ant galo susikemša ju tiek daug, kad jau randasi per tirstos. Wandū iš anu renkasi į lašus; tofie dideli lašai per sunkus yra ore laikytiesi; už tai warwa wandens lašai ant žemės ir dūda mums lyty. Lytus tinkasi wiskas: gana smulkus, gana stambus cziurkšliu warwas. Jū debesis ant dangaus augšciaus, jų lytus stambesnis. Szaltame laike smulkei lyja, nės tūfart lyg ne augštai nū žemės taip yra šalta, kad garas pawirsta į debesį; wafargi, kada šaltis prasideda ore augšciaus nū žemės, debesis renkasi augštai ir lytus buwa stambus, nės kiekvienas lašas iš augsto krisdamas, pakeltyje wienyjas su fitais lašukais ir pritraukia prie sawęs mažiausius oro lašelius, žemiaus užtikdamas jųs. Dėl to tai cziurkšliu tefkų lytus wafaromis tankiausiai czežia; dėl to tai dziaugiasi žmonės pawasari — gegužtyje — pirma kartą žemei pamargawus nū stambaus lytaus; kaipo-gi tai reiščia jau šilt esant, tikrąjį pawasari ore kwepint.

(Dar ne wiskas.)

Šis swetur.

Šis Sztreikijos. Bėmūse iš jaimo wisi Wokiecziū pasiuntinei atstojo, kadangi jie wirstu

ne gerai, swetur ir ilgu. Žautė ant sawęs tik apėką Diemo; prieš merginą smaukė kėpurę ant šalies, liepė jai dymytiesi ir pats dymyjos, bet žmogui jau nei wienam netiesio. Kaip kada jį apindawo baimė, kad mažū tie pagonys įmes jūdu į wandenį, arba lieps tefėjimo sawo atšizadeti, ar ant poperiaus kofio pasirasyti!

Pats laimas, kurs plaukė dieną ir naktį per begalines mares, pykštejo, pokštejo, stauge, kaukė, putojo wandenį, kwepawo kaip smakas, išsirodė jam jau labai negražei ir pitta dwasė. Norint tos baimės buwo waitiskos, bet spaudė jam širdį, ir dukterei apie tą nėso nepasakojo. Ir iš tikro, tas Lietuwis žmogus, išejęs iš tewiškinio lizdo, buwo už tiesą šliaužijancziū waitu ir už tiesą buwo waleje Diemo. Wisko, kę matė ir kas aplink jį buwo, negalėjo galwa apimti; tai nei ne dymai, kad dabar, sedėdamas ant pundo wirwiu, nuleido galwą žemyn iš abejonės ir baimės. Wėjas dudawo jam ausyse ir rodosi šnekejo: „Režiūfai! Miamunas!“ kaip kada rodosi birbino kaip režiūfiskos birbynės, o saule rodosi kalbejo: „šweikas drutas, Laurai, buwau Režiūfūse,“ bet ratas wis smarčiau puskawo po wandenį, kaminas wėl greiciau wėmė dumus, ir rodosi tiedwi piktos dwasės tefė jį wis toliaus ir toliaus nū Režiūfu ir nū Miamuno.

Tūmi laiku pastui Patronės wijosi kitos misys, o plaukė kaipo tos putes, arba paukščei pastui laimę. Atsiminė štai, kaip rudens wienanė wėlame walarėlyje ne už ilgo prieš išwaziūsent

negawo ant Czeku. Birma Czekai liubėdawo atstoti. Dabar lapas yra apsitreipęs, koltai tanki ir wiskur gal atsitikti. Wokiecziū wpriausiasis wadomas į Wyny pas cecorių ir žemės ministerį nukeliawo pagalbos prašyti prieš Czekus. Wienof rodosi jog nedaug gero tesulauks. Nės ministeris neįstugia, ar nenor ištengti jiems į pagalbą pareiti.

Šis Masfolijos. Masfolei lygiu budu jau senai, kaip ir Wokiecziūje, prie surusimimo Wokiecziū dirba. Wokiecziūms tai nepamiegsta, ale tik tyl, nors šių walandų. Baltijos pašalyje Wokiecziūms Rigoje, Liepojuje, Mitaujoje, Dorpatė ir kitūse mēstūse wis wieną šuilę po kitos atima, wiskur jos į moskoliskās pawersdami. Wokiską kalbą ne wien šuilėse, bet ir sudbucziūse išwaro.

— Šis Masfoliū cecorių gale praėjusiojo mėnesio wėl bandyta šauti: taip paskambejo sweto laikraščziūse. Ale ilgai netrūkus tapė per waldžios laikraščziūis išplatita, jog tai neteisybė. Wienof apie cecoriaus šweikatą nėso nėra rasoma, nors šep ir menkiausias kofulys minawojamas. Rodosi, kad czia tik ne wiskas dawade.

Šis Bulgarijos. Szita kunigaitštytė labai trudname padėjime randasi. Masfolei ją išwalyho iš po Turku jungo, ale sykiu ir nor į sawo delmoną įsitikti. Bulgarai žinodami, kaip po Masfoliūmi išweizd, kaip ten tarp kitko ir kančiukas ponawoja, nenor su jais nėso darbo turėti. Masfolei dabar kėpasi į dalykus šios šilpnosios kunigaitštytės. Bulgarai šiunczia deputacijonę pas wiespatiskus sostus wijos Ciropos, ale wiskur tik teranda širdingą priėminą bei palinksmimą, jog rasi geresnė gadynė wirs. Taip ir prie musu cecoriskiojo dvaro gawo tą welyjimą, Masfoliams ir ju rodai pasidūti. Tik dymai yra, kaip wiskas Ciropas žemės bijosi su Masfoleis susiarzdyti. Tur buti, Masfoliū macė nepergalima.

Šis Wokiecziū.

Šis Berlyno. Nėsenai wėl į musu cecoriaus langą neturjai walfata bandes su akmeniu mest. Musižengelis dabar kalesime yra. Cecoriaus šweikatai tai wiskai nėso neužkentus.

nuejo ji pas šulinį Režiūfūse pasijemti wandens. Birmutinės žwaigždukes jau žibėjo ant dangaus, o ji traukė swirtį, dainūdama:

Žalias rutas styniau,
Wainitėlį pyniau,
Ejan, ejan wandenelio,
Ale bent ne wiena . . .

ir kas žin dėl ko jai taip buwo ilgu, taip neramu, kaip kofei kregždei, kuri prieš išlėkent grandžei cziulba . . . Pastui išgirdo pagirtyje šwilpyne, o tai Jurgis Damušaitis, arklininkas, dawė ženkla, kad mato, kaip swirtis lingūja ir kad tūjans atjos iš atolo. Tū sutrempejo, atjojo, nušoko nū žirgo, priejo arthyn ir kę jai kalbejo, tai atsimindama, rodosi girdejo šaldu smuikawimę. Užsimerkė ir rodesi jai, kad Juras dar jai šnibžda sawo šaldžiū balsu:

— Kad tawo tewufas taip užsiuparyjo, tai ir aš dvaro pradotką atidūsiu, namus pardūsiu, žemę pardūsiu ir waziūsiu . . . Patronėle mano! — kalbejo — kur tu busi, ten aš šafaleliu per gires nulešiu, gaigalu per wandeniū nuplaušiu, aukšo žiedu per laukus nusirisiu, o tawę susirasiu! Kas man per buwis be tawęs? kur tu busi, ten ir aš busiu; kas taw pateks, tas pateks ir man; wienas mumdwiem ghwastis, wienas ir smertis; ir kaip taw šiczion prie to šulinio wandens žadėjau, tai taip tegul manę Diemas apleis, jeigu aš tawę apleisiu, Patronė mano tikroji!

(Dar ne wiskas.)

— Ventiškiems laikraščiams Pozūse iš rusiškios Lietuvos rašoma, jog Maskolei paskutinioje dienoje senojo meto iš paskutiniųjų ant karo taisynties. Taip girdima, jog iš Prancūzijos 500 milijonų (dolerių ar prantu?) pinigų žycziję, jog vaistus maskoliškoje Lietuvoje ir Ventūse prie Prūsijos rubežiu pradeda sutraukti. Jei tai teisybė būtų, rodytųsi ne per smagu czion gyventi. Vienok tikėjime, kad taip nebus.

Jš Bresliavos. Vyriausiasis vyšlupas, d-ras Herzog'as, antrąjį kaledu šventę pasimirė. Tai buvo vienas iš anu menkai ešanciu vyrų, kurie dirbo dėl protestantiškų ir fatališkų Wofiecziu wienybės.

Jš München'ės. Skolas mirusiojo Bairu karaliaus tik po septyniolikos metų tegalės žemė užmokėti. Paskutiname laike jau 10 milijonų užmoėjo.

Jš Lietuvos.

Jš Tilžės. [Ponas Oberprezidentas v. Schliekmann] aplantė 27. dec. mūsų mēstg. Po apžiūrėjimo gimnazijos buto sakęs kad dabar tiktai bus kiek reikta pertaisyta ir kad apė naują budawonę dar negal buti šnehta. Po tam wadžawo augštas ponas prie dailei išpūsto ir apšwiesto Kurmežerio tilto, kurlink jį prie šios budawonės prigulėjusieji ponai palydėjo. Ten wisą apžiūrėjęs keliawo toliaus į Szreitlaukus norėdamas Juros girėje medžioti.

— Paskutinį kaledu šventę tapė takas per Niamung ties daržu Brückentopf pesti einantiems atvertas.

— Wofieczei wėl pradėjo per sawo laikraščius apie nekuri „lietuwišką klausimą“ tauzgti, nei ši nei tą sugraibydami. Taip šioje Dienoje platofas raštas buvo randamas, kur Lietuwininkai berods giriami už ju wiernystę karaliui ir wofiskai tėwiskai, ale sykiu ir pasakoma, jog ju skaitlius jau 90 tukštanciu nepereingš, jie arti išmirimo ešg, jog Prūsų Lietuwininkai nėšo darbo neturi ir negalį turėti su Lietuwininkais, sawo broleis, už rubežiaus, Maskoliaus nagūse gyvenanczeis. Lietuwininkai ešg, kiek galima, czėdyjami giminiškūse dalykūse, ju kalba, kiek galima, išlaikoma šuilese ir subuczūse. Meilu klausytiesi, kad taip būtų; ale, žekel Dieme, gerai kožnas tikras Lietuwininkas, turedamas atwiras akis, mato, kaip su Lietuwininku ir šuilese ir subbutyje apsieina. Randasi tuktu, kurie wos gal lietuwiškai suprausti, randasi šuilmistru, kurie

lietuwiškūse kraštūse, turedami sykiu ir lietuwiškai motiti, mūsų kalbos nei „wapt“ neįsmano...

Jš Skaisgiriu. [Nepalaima.] Gaspadoriaus junus R. iš Spangeliu ejo tamšame wakare iš karcziamos namūn pasklydęs į kiemo prudą ir mūšendo. Lawonas tik antrą rytą tapė atrastas.

Jš Kaunėnu. Lietuwiška draugystė „Byrutė“ atliko 27. dec. czion sawo mėnesinį susijimą. Squariu kaip ir šwecziu nebuvo per daug, rasi dėl to, kad per menkai buvo apgarsinta ir žmonės apie tai nebuvo patyrę. D-ras Bruažis susijimą ant 4 žg. po pietu atwerdamas pasweikino atėjusius širdingai ir dėlawojo už išrodymą meiles dėl mūsų reikalų. Ponas Jankus paskaitė sudumtines praėjusio susijimo. Po tam šnarei susitarė kitą susijimą laikyti Jsrutėje. Dieną ir wietą dėl to susijimo paskirs draugystės vyriausybė. — Ponas Jankus žodį prašęs trumpai išrodė, kaip reikalinga yra Lietuwininkams daugiaus kruwoje laikytiesi ir suwienytomis šylomis procwotiesi dėl išlaikymo prigintos kalbos ir giminyštės. Tokiu budu galėję mes ir pagerinti sawo medegišką padėjimą. Yra tai reikalai, kuriu atsieikimas ne wien mums atgabens naudą, bet ir wisai žmogijei bus ant gero. — Po pranešimo d-ro Bruažio iš senesniu laiku tapė susijimas užbaigtas ant 5½ žgoriaus.

Jš Piltainės. [Sudegęs.] Nekuri losininkė iš Tucziu kiemo išejo nesenei rytmetėje į darbą. Pagal, prie tokiu žmoniu paprastą, bet labai liudną budą, ji užrakino sawo du kufikiu, žindulį ir keturiu metu seną waitą namieje. Waitas prie katolio su ugnimi bowydamas radosi sykiu pilnose liepsnose. Jki kolei kamynai atėjo ir durį įlaužę waitelis buvo baišei ugnimi suromytas ir po keliu adymu didžiausiomis kancziomis numirė.

Jš Klaipėdos. [Ugnis.] Rytmetėje pirmos kaledu šventės prasidėjo wiršytinūse rui-mūse wazininkui Kayseriui ant Smeltės prisklausancziu buto ugnis wisiems gywatinkams bemiegtant. Pabudus tie bėdžei nusigando miflydami jau nebegalėjęs išeiti ir Kayserėnē sawo keturis kufikius, nūgus kaip jie buvo, wieną pagal kitą pro langą išmetė. Diawui dėkui, nei wienas tu kufikeliu nepasiškadėjo. Apaczioje tapė didžiausia daigtu dalis išgauta, bet wiršuje sudegė wislas, tik keli patalai, kuriūs Kayserėnē taip jau pro langą buvo išmetusi išliko. Troba yra labai menkai, o daigtai wisai neįpirkti.

Jš Karaliauczius. Ant gelžkelio trukio tarp Cofu ir Teplawos tapė šioje dienoje šuwis paleistas. Kulka įmūšusi į wėžimą ketwirtos klasos trophyjo wienam wyrui į galwą ne toli akies; ižeidimas Diawui dėkui yra tik lengwus. Piktadejas dar nėra pažįstamas.

Sztukos kampelis.

[Meilinga pacziutė.] Nebesenei bernukas apšwėdęs, patemija po keliu dienu, jog jaunoji pati išreiškia didelį piktumą, klaus tada jos „Mano miela Onut, kodėl aš pirma nepatėmėjau to, nės buwai maloni ir tyli kaip erytis.“ „Eik šen, Jurguti ir pažiūrėk. Pirm šwobbos aš taip jau buwai piktą kaip dabar, bet kaip man piktumas užėdawo, aš nenorėdama tam tai parodyti, ešau į šitą kamara ir griaužiau tą lową iš piktumo; žiūrėk kaip išbraižyta. O dabar, kam aš turiu lową griaužti, kad aš turiu wyrą.“

Gromatnyczia.

Muz. Kaip matai yra šis tas iš sawo smuntinėjimo dėl „Niamuno Sargo“ panaudota. Taip jau ir tikas bus suwartota, kur susigadys. Ko norėjai, tam wisą parupisui. Prašau susiti ir toliaus wisą po pažįstamu antrašiu. Ar gawai mano paskutinį gromatą?

Kaln. Amerikoje. Sawo atwirą rašteli gawai. Jau senei neregejau „Lietuwišką Walsą“. Ar negalėcziau „Walsą“ gauti mainomis su „Sargu“?

Turgaus prefios.

Tilžėje, 24. dēcemberį 1886.

	mt.	pf.	mt.	pf.
Kwieczai už 42½ kilogr.	7	50	8	—
Rugei už 40 kilogr.	5	50	5	70
Wiežei už 35 kilogr.	5	80	6	70
Awijos už 25 kilogr.	5	—	5	50
Žirnei, rainieji, už 45 kilogr.	6	—	6	40
Žirnei, baltieji, už 45 kilogr.	7	75	8	80
Semenei už 35 kilogr.	8	50	9	20
Čymotai už 50 kilogr.	18	—	38	—
Roputės už 45 kilogr.	1	50	2	—
Swieštas už 1 kilogr.	1	—	1	—
Kiaušei už lapą	3	—	—	—
Pywas už 100 lyteriu (bayr.)	24	—	—	—
Drangwynas { už 100 lyteriu	24	—	—	—
{ už 1 lyterį	—	25	—	—
Kiaulena už kilogr.	—	50	—	60
Jautena „ „	—	35	—	50
Weršena „ „	—	35	—	45
Awincziana už kilogr.	—	35	—	40
Grusienė, papr., už kilogr.	—	34	—	—
Awizų krūpai už kilogr.	—	44	—	—
Szienas už centuerį	2	—	3	—
Sziandai už lapą à 600 kilogr.	21	—	24	—

100 rublin

pagal berlynyškę depešę 31. dec. 189,20 mt.

Paswietimas ant apšisteliawimo „NIAMUNO SARGO“.

„Niamuno Sargas“ išeina Tilžėje kas ketwergą didžiuju laikraščiu kwarwoje. Apšteliawimus ant šito laikraščio priima kožnas cecoriškās pūstas už **50 pf. ant bertainio meto**. Niamuno Sargas užtars Lietuwininkus rodydamas jiems tikrą kelią dėl išlaikymo motynos kalbos ir dėl pasiėlgimo kaip wernais ir tikrais sawo karaliaus padonais. Toliaus „Niamuno Sarge“ rasis pamofslinei suraštai iš wisu mofslu dalių; žines iš wisu swetu kraštu, iš Wofietijos, iš mielosios Lietuvos; papasakojimai rusto ir štukaumo iturio; turgaus prefios iš Tilžės, Klaipėdos ir Karaliauczius, berlynyškis rublians kursas, gromatnyczia ir t. t.

Apsakymai už skiltinę eilutę po 10 pf. parokūjami randa wisoje Lietuvoje didžiausiąjį praplatinimą ir yra priimami „Niamuno Sargo“ spaustuwėje (Weyerio & Arnoldto) Tilžėje Damnstr. 2.

Meilingus Lietuwininkus užprašome „Niamuno Sargą“ kū weikliausiai apšisteliinti ir kas dar geriaus, kitas kitą ant to raginti. Prefia juš yra tofia maža, kad wargužis kaip bagoczius tai lengwei gal įstengti.

Kožnas, kurs dėl „Niamuno Sargo“ už šio bertainio metą parupis 5 skaithtojus, gaus 1 eksempl. mūsų laikraščio per cielą bertainį metą dykai.

Zeigu bile koks pūstas dar nepriimtu apšteliawimus ant „Niamuno Sargo“, tai prašome mums pradēm žinę dūti arba ir mums staczai pinigūs išiusiti ir tūjau parupisime ko reikia.

Kas „Niamuno Sargą“ paczioje spaustuwėje ant wiso meto apšisteliinja, gauna lietuwiškās kalendras arba bile kokią kitą naudingą knigutę dykai.

„Niamuno Sargo“ rėdytuwė.